

DATUM
2022-08-30
ERT DATUM
2022-05-20

DIARIENR
2022/115-4
ER BETECKNING
M2022/00841

Regeringskansliet
Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på betänkandet SOU 2022:15 Sveriges globala klimatavtryck

- Statskontoret tillstyrker utredningens förslag att ha nya mål och en strategi för att minska Sveriges klimatpåverkande utsläpp från konsumtion men saknar viktiga tydliggöranden i strategin om hur målen ska nås. Strategin bör därför kompletteras med konkreta åtgärder och aktiviteter som visar hur de nya målen ska nås.
- Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om uppföljning och kontrollstationer för de nya målen och förslaget att uppföljningen ska ske inom ramen för miljömålssystemet.
- Statskontoret avstår från att svara på resterande delar av remissen som ligger utanför vårt område. Det gäller t.ex. förslag på nya mål, hur Sverige ska stärka sitt arbete inom EU och internationellt samt förslag på åtgärder för att beakta klimatmål i offentlig upphandling.

Ta fram en mer samlad och tydlig strategi som visar hur målen ska nås

Statskontoret ställer sig positiv till att ha mål och en strategi för klimatpåverkande konsumtion i linje med uppdraget. Det finns en tydlig argumentation och väl underbyggd problembild i utredningen som understödjer detta. Däremot är det inte tydligt i strategin hur politiken för att minska klimatpåverkan från konsumtion ska inriktas eller hur de nya målen ska nås. Utredningen presenterar få konkreta åtgärder och preciseringar av ansvar och roller som kan bidra till måluppfyllelse. Det framgår inte heller hur redan befintliga styrmedel eller insatser kan bidra till måluppfyllelse. Detta bör förtydligas för att strategin ska få önskvärd effekt.

Statskontoret har tidigare utvärderat flera strategier.¹ Vi har också utvärderat olika områden som liksom klimatpolitiken är tydligt tvärsektoriella.² Därtill har vi gjort två särskilda utredningar om statlig styrning med fokus på strategier som styrmedel³ och styrning av tvärsektoriella frågor⁴. Utredningarna visar sammantaget problem i genomförandet och för myndigheterna när styrningen av strategier och tvärsektoriella frågor är otydlig, när kopplingen mellan insatser och mål i strategier är oklar samt när det saknas konkreta och riktade insatser. Vi konstaterar till exempel att de strategier som regeringen tar fram för att få genomslag för tvärsektoriell politik sällan ger myndigheterna den tydlighet de behöver för att kunna hantera de tvärsektoriella frågorna på ett sätt som gör att de når resultat i sina verksamheter.

Omvänt har Statskontoret sett att det fungerar särskilt bra i genomförandet av strategier när syfte/mål/uppdrag/ambition varit tydligt, när det finns tydliggöranden om hur mål ska uppnås, när det har skapats goda förutsättningar för myndigheter och andra berörda aktörer att genomföra de uppdrag de får kopplat till strategin samt när styrningen är långsiktig och bygger på aktuell och väl underbyggd problembeskrivning.⁵

Statskontoret har också ett pågående uppdrag att analysera myndigheternas roller, ansvar och förutsättningar inom klimatpolitiken (M2022/00508). Av Statskontorets

¹ Se: *Utvärdering av strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller konstuttryck*; Statskontoret (2015:9) *Utvärdering av regeringens strategi för alkohol-, narkotika-, dopings- och tobakspolitiken*; Statskontoret (2021:3) *Mäns våld mot kvinnor. En analys av myndigheternas arbete med den nationella strategin*; Statskontoret (2020:4) *Utvärdering av en arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020*; Statskontoret (2020:15) *Utvärdering av strategin för unga som varken arbetar eller studerar. Slutrapport*.

² Se: Statskontoret (2020:15) *Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner, slutrapport*; Statskontoret (2019:14) *Utvärdering av regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter. Slutrapport*; Statskontoret (2018:13). *Utvärdering av styrningen av strategin för romsk inkludering*, Statskontoret (2020:3). *Fortsatta former för digitaliseringspolitiken*.

³ Statskontoret (2018) *Om offentlig styrning Strategier och handlingsplaner Ett sätt för regeringen att styra?* Statskontoret (2016:13).

⁴ Statskontoret (2022) *Om offentlig styrning Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter*.

⁵ Se t.ex. Statskontoret (2018) *Om offentlig sektor Strategier och handlingsplaner Ett sätt för regeringen att styra*; Statskontoret (2021:3) *Mäns våld mot kvinnor En analys av myndigheternas arbete med den nationella strategin*; Statskontoret (2020:4) *Utvärdering av En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020*; Statskontoret (2016:31) *Utvärdering av strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller konstuttryck*.

delredovisning framkommer att myndigheterna vill ha tydligare styrning av klimatpolitiken, att styrningen är för kortsiktig och försvårar uppbyggnad av kompetens, att ansvar och roller är otydliga, att det är svårt och kostsamt att få till stånd samverkan och att myndigheterna behöver bättre vägledning från regeringen hur de ska väga klimatmålet mot andra mål. Dessa iakttagelser talar också för vikten av tydlig styrning, konkretion och tydliggöranden om hur målen ska nås.

Mot bakgrund av dessa utredningar ser Statskontoret stora risker med miljömålsberedningens förslag till strategi för att minska klimatpåverkande utsläpp från konsumtion. För myndigheterna kan det bli svårt att bedriva ett effektivt arbete när det inte är tydligt vad som ska åstadkommas, vilka åtgärder som är prioriterade och vilken roll myndigheterna har i arbetet.

Statskontoret rekommenderar därför regeringen att förtydliga arbetet, till exempel genom att ta fram en mer samlad strategi och/eller handlingsplan. I den bör det tydligt framgå politikens inriktning, konkretiseringar om hur de nya målen kan nås, vilka befintliga styrmedel och andra åtgärder som i dagsläget bidrar till målen samt nya åtgärder och styrmedel som behövs. Strategin och/eller handlingsplanen bör också tydligt beskriva roller och ansvar i arbetet.

Uppföljning och kontrollstationer

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om uppföljning och kontrollstationer för de nya målen och förslaget att det ska göras inom ramen för miljömålssystemet.

Statskontoret anser att det är motiverat att målen regelbundet följs upp och utvärderas för att veta om utvecklingen går i rätt i riktning, om styrmedel och åtgärder fungerar ändamålsenligt och om det behövs kompletterande styrmedel för att nå målen. Det är också motiverat och bedöms som det mest kostnadseffektiva alternativet att uppföljning och utvärdering utifrån de nya målen görs inom ramen för det befintliga uppföljnings- och utvärderingssystemet för miljömålen. Gällande uppdragen till SCB och Naturvårdsverket avstår vi från att yttra oss då det faller utanför vår kompetens att bedöma hur målen rent tekniskt kan följas upp och utvärderas och vad som behöver utvecklas gällande till exempel statistik. Däremot ser Statskontoret positivt på att beredningen lyfter frågan om statistik och behovet av att utveckla statistik som behövs för uppföljning och utvärdering av målen.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Enhetschef Gabriel Brandström och utredare Mathilda Fält Zaar, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Mathilda Fält Zaar